

INSPIRATIE - 11 november 2017

Pieter Niemeijer, predikant van de GKv te Rijnsburg en preses van de Generale Synodes van Amersfoort-Centrum 2005 en Harderwijk 2011-2012.

Onderwijs uit Straatsburg en Kampen

Dankbaar voor wie hier vandaag wél zijn, begin ik even bij iemand die hier vandaag niet is (de kerk is groter dan wij hier én nu!): de christelijke gereformeerde oud-hoogleraar Willem van 't Spijker, vader van de Van 't Spijker die er wel is. Eind jaren zestig, toen de vrijgemaakten uiteengingen, werkte hij aan zijn dissertatie over de ambten bij Martin Bucer, de reformator van Straatsburg. Het gaat me niet om dat boek, maar om die namen: Bucer en Straatsburg.

Voorwaarde

Wij kennen Straatsburg als de stad van de Europese eenheid. Daarbij gaat het om een politieke en economische eenheid, die niet wortelt in de waarheid van het evangelie, maar bestaat bij de gratie van confessioneel indifferentisme of westers multiculturalisme. Zo'n vaag-plurale eenheid streven we vandaag niet na.

Straatsburg was in de 16e eeuw de tolerante stad waar de reformator Bucer te maken kreeg met doperse radicalen. Zijn collega Capito zocht contact en hoopte met hen tot overeenstemming te komen. Maar Bucer moest vaststellen dat je met rigorisme van welke snit ook geen eenheid krijgt.

Bucer begaf zich in 1529 naar Marburg voor een godsdienstgesprek met Luther. Hij hunkerde naar consensus met hem. Ze kwamen dichtbij elkaar. Op vrijwel alle punten was overeenstemming, maar op één punt bleek Luther niet van wijken te willen weten: het avondmaal. Dat lag hem zo zwaar dat hij de Zwitserse reformator Zwingli toevoegde: u hebt een andere geest dan wij. Zolang je je eigen standpunt verabsoluteert, komt er geen eenheid.

Straatsburg was ook de stad waar Calvijn in het contact met Bucer de mooiste jaren van zijn leven beleefde. Hij rustte er niet op zijn lauweren en deed ook niet alsof alles nu klaar was.

Hij leerde er veel op liturgisch gebied en over Geest en ambt en kwam met een nieuwe editie van de Institutie. Straatsburg staat voor een kerkelijk leven dat niet gearriveerd is, maar zich verder ontwikkelt en steeds meer oog krijgt voor het rijke onderwijs van de Schrift. De herkenbare les van Straatsburg is: eenheid vergt én schept groeiende en zich verdiepende eensgezindheid in geloof.

Getuigenis

We vierden recent 500 jaar Reformatie. We vierden niet de dag waarop Luther buiten de kerk gesloten werd of de dag dat hij de Roomse wetboeken verbrandde. We vierden de dag dat hij zijn evangelisch inzicht publiek maakte in de samenleving: als een boodschap voor de wereld.

In zijn zgn. hogepriesterlijk gebed in Johannes 17 bad de Here Jezus voor zijn leerlingen 'opdat ze één zouden zijn'. Die woorden worden door ons, vrijgemaakten, vaak opgevat als ziende op kerkelijke eenheid, institutionele kerkelijke eenheid zelfs. Zolang die eenheid er niet is, ben je er niet. En is die eenheid er wel, ... dan ben je er? Jakob van Bruggen wees er ooit op dat de Here bidt om de eenheid van zijn leerlingen nádat Hij zijn leerlingen zijn getuigen heeft genoemd en aangegeven heeft dat velen door hun verkondiging tot geloof gebracht moeten worden. Voor hun getuigenis in de wereld is het absoluut nodig dat de leerlingen één zijn, dat wil zeggen: een en dezelfde boodschap aanhangen en verkondigen. Hoe zal de wereld anders tot geloof in Christus komen? Van Bruggen noemde het Nieuwe Testament waarin de apostelen hun eenstemmige getuigenis laten horen de verhoring van Christus' gebed. Het verhaal van Van Bruggen deed mij met nieuwe ogen naar Johannes 17 kijken. Je ziet waarvoor Christus zijn Vader dankt en waarvoor Hij bidt: voor de bewaring van de leerlingen in de waarheid, en Hij wil dat ook allen die door het woord van de leerlingen geloven één zijn. Organisatorische kerkelijke eenheid is geen doel in zichzelf en heeft als los feit ook geen impact op onze omgeving. Daarvoor is onmisbaar dat je de ene boodschap van Christus uitdraagt. Toen Christus bad voor onze eenheid, bad Hij maar niet voor onze formele eenheid, maar voor onze eensgezindheid in het ware geloof, de leer van Christus.

De leer van Christus. In de dagen van het Nieuwe Testament lag die nog niet zwart op wit vast op papier. Toch was het een duidelijke en afgebakende grootheid, waarvan Paulus kon zeggen dat je die moest bewaren en dat je moest vermanen naar die leer. Het was geen zelf opgestelde mini-belijdenis maar de volkomen waarheid over Christus waarin de Geest de kerk leidt. Het is dat waarom het in onze belijdenisgeschriften gaat. Laten we eerlijk luisteren als we intern en extern kritisch op onze trouw eraan worden bevraagd en laat dat ertoe leiden dat de eenheid in 'de ware en volkomen leer van onze verlossing' groeit en zich verdiept.

Duur geschenk

We leven inmiddels bijna 2000 jaar onder de regering van de gekruisigde en opgestane Christus. Tot ons gemeenschappelijk verleden behoort Klaas Schilder. Hij schreef uitvoerig en diepgaand over de Christus in zijn lijden. De ene Christus met zijn ene lichaam, de ene doop

en het ene avondmaal. Deze Christus gaf zijn bloed ook voor de verbondenheid van de zijnen. Met minder gaat het echt niet! Echte eenheid komt er inderdaad niet zolang we alleen óver elkaar spreken. Maar die eenheid blijft ook niet zolang we elkaar maar in de ogen kijken en mét elkaar spreken. Wie denkt dat echte eenheid haalbaar is zonder Christus' offer ervoor, kent zijn eigen schuld ook op dit gebied nog onvoldoende. Wie denkt dat echte eenheid blijft zonder of buiten de gekruisigde Christus om, zal merken hoe snel alles verwatert. We blijven aangewezen op de hartelijke liefde en trouw van onze Heiland die ons door alles heen telkens weer in brood en wijn op het hart gebonden moet worden. We zullen niet kunnen zonder de ootmoed en niet zonder het vertrouwen die alleen de Geest van de levende Christus schenken kan. Ik wens ons allen toe dat door en in de ene Christus onze banden groeien en zich verdiepen.

Pieter Niemeijer